

XENOFÒBIA

L'odi a l'estranger, al foraster, ha estat, sempre i a tot arreu, causa de grans bestieses i de decisions sublims, de crims salvatges i de poemes preciosos, de sacrificis sagrats i d'abusos remuneradors. Hi ha moltes formes de patriotisme que no són sinó mera xenofòbia, perquè sovint els habitants d'una «pàtria» només arriben a sentir-se'n «patriotes» quan s'imaginen o es troben en fricció amb els veïns de la «pàtria» del costat. En qualsevol cas, l'estranger és un punt de referència polèmic, probablement imprescindible, per a un patriotisme agressiu. Com que l'estranger sol ser, al seu torn, patriota del seu país i respecte a ell adopta una actitud semblant, la col·lisió resulta fatal. Tota xenofòbia contesta a una altra xenofòbia, ja que tots som «estrangers» per a algú. I de l'estranger, en fem un enemic: cada estranger és un enemic po-